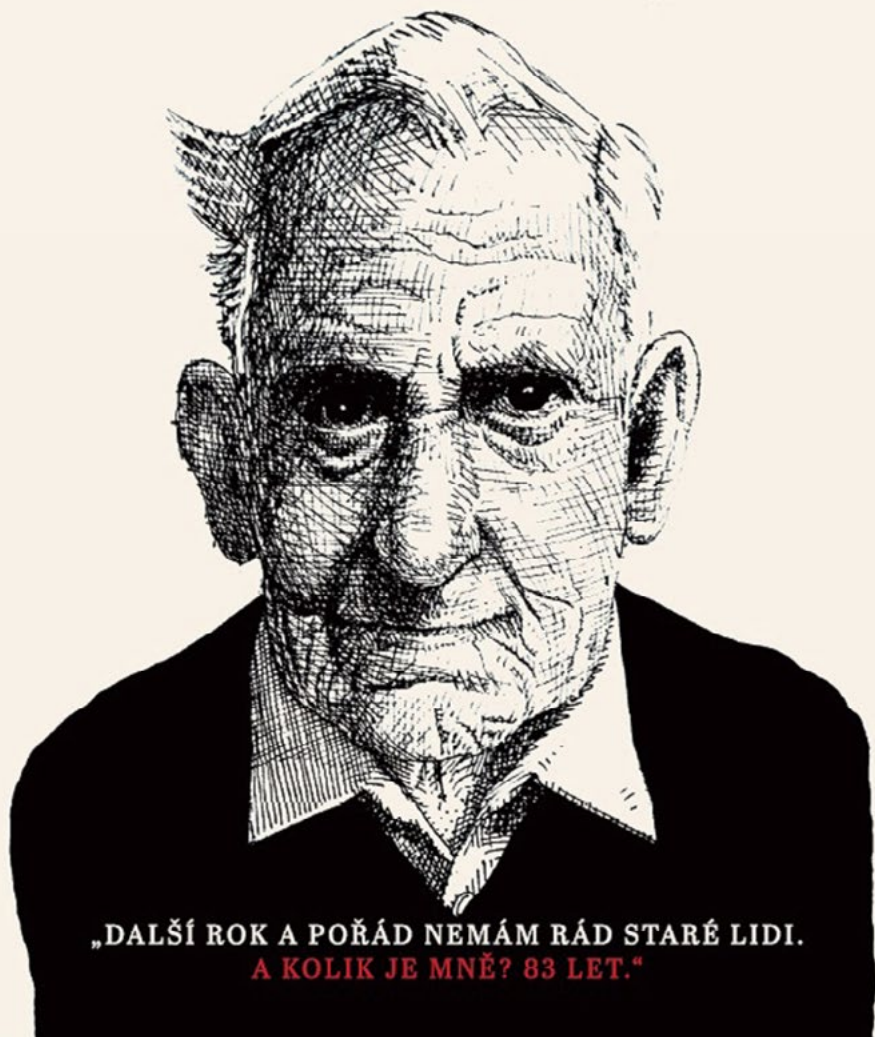


MEZINÁRODNÍ BESTSELLER

TAJNÝ DENÍK  
HENDRIKA GROENA  
83 1/4 ROKU



„DALŠÍ ROK A POŘÁD NEMÁM RÁD STARÉ LIDI.  
A KOLIK JE MNĚ? 83 LET.“

# Tajný deník Hendrika Groena

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na  
**www.xyz.cz**  
**www.albatrosmedia.cz**



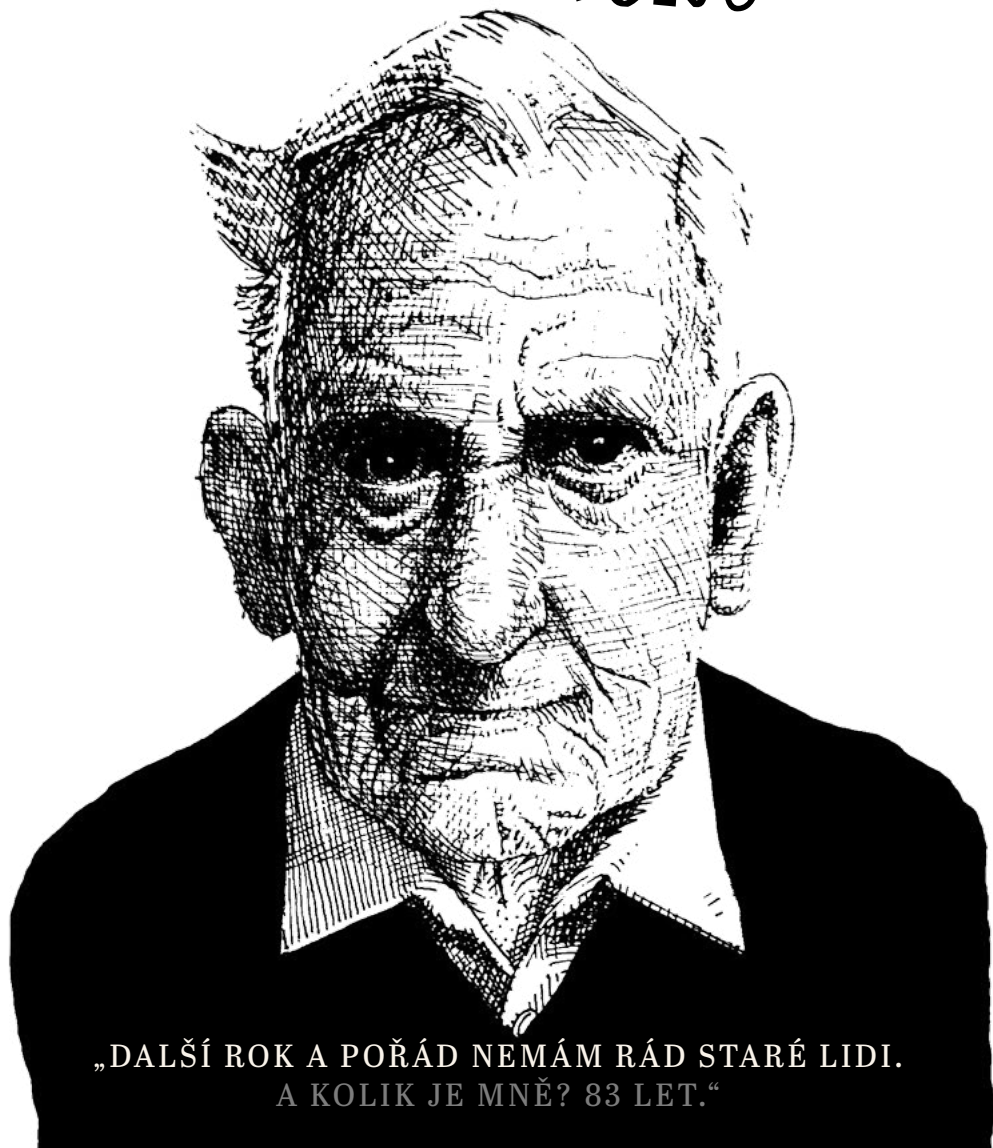
**Hendrik Groen**  
**Tajný deník Hendrika Groena – e-kniha**  
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.  
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována  
bez písemného souhlasu majitelů práv.

**ALBATROS**  **MEDIA a.s.**

MEZINÁRODNÍ BESTSELLER

# TAJNÝ DENÍK HENDRIKA GROENA 83 <sup>1</sup>/<sub>4</sub> ROKU



„DALŠÍ ROK A POŘÁD NEMÁM RÁD STARÉ LIDI.  
A KOLIK JE MNĚ? 83 LET.“



TAJNÝ DENÍK  
HENDRIKA GROENA  
83 <sup>1</sup>/<sub>4</sub> ROKU



## Úterý 1. ledna 2013

Nový rok a já stále nemám rád důchodce. To jejich šourání za chodítky, jejich věčná nespokojenost, neustálé stížnosti, všechny ty sušenky k čaji, to otravné vzdychání a sténání.

Mně samotnému je 83 a  $\frac{1}{4}$  roku.

## Středa 2. ledna

Všechno bylo zasněžené práškovým cukrem. Paní Smitová přесunula mísu s jablečnými koláčky na židli, aby mohla důkladně utřít stůl.

Vtom přišla paní Voorthuizenová a svou mohutnou zadnici usadila přímo do té mísy s koláčky, aniž by si toho vůbec všimla.

Až když se po ní paní Smitová začala shánět, aby dala koláčky zpět na stůl, někoho napadlo podívat se také pod paní Voorthuizenovou. Když se dáma postavila, tři kusy jablečného pečiva zůstaly přilepené na jejích květovaných šatech.

„Pěkně vám ladí se vzorem,“ poznamenal Evert. Vyprskl jsem smíchy.

Tento úžasný začátek roku měl všechny pobavit, ale místo toho se strhla tříčtvrtěhodinová debata o tom, kdo za tu nehodu vlastně může. Ze všech stran mě propalovaly zlověstné pohledy, protože mě očividně jako jediného celý incident pobavil. A já? Já jsem jen drmolil, že je mi to líto.

Místo, abych se smál ještě víc, jsem tam stál a opakoval své omluvy.

Já, Hendrikus Gerardus Groen, jsem totiž za všech okolností korektní, šarmantní, přátelský, slušný a nápomocný. Ne proto, že bych takový byl, ale proto, že si netroufám být jiný. Jen zřídka kdy říkám nahlas, co si opravdu myslím. Vždy volím bezpečnou cestu. Moje speciální strategie: aby se vlk nažral a koza zůstala celá. Rodiče byli prozíraví, když mi dali jméno Hendrik. Od takového jména zkrátka nemůžete čekat nic velkého.

Ještě ze sebe dostanu depresi, pomyslel jsem si. V tu chvíli jsem se rozhodl, že světu ještě ukážu pravou tvář Hendrika Groena: celý rok budu bez jakékoliv cenzury zaznamenávat události ze života v domově důchodců v městské části Amsterdam-sever.

Pokud bych náhodou umřel ještě před koncem roku, bude to zásah vyšší moci. V tom případě poprosím svého přítele Everta Duikera, aby na mém pohřbu nahlas přečetl úryvek z mého deníku. Až budu ležet v rakvi v čistém vyžehleném obleku v malém sále krematoria Horizont, prořízne nepříjemné ticho v sále Evertův chraplavý hlas, kterým přednese šokovanému publiku pár vybraných pasáží.

Jedna věc mi ale dělá starosti: Co když Evert zemře dřív než já?

To by od něj nebylo fér, hlavně proto, že mě trápí víc nemoci a neduhů než jeho. Na nejlepšího přítele musí být spoleh. Ještě to s ním proberu.

## Čtvrtek 3. ledna

Evert byl mým nápadem nadšený, ale nechtěl se zaručit, že bude žít déle než já. Přišel také s několika připomínkami. První z nich byla, že po čtení z mého deníku si pravděpodobně bude muset hledat nový domov. Druhá starost se týkala stavu jeho umělého chrupu, způsobeného Vermeeterovým nešťastným biliárovým úderem. Od té doby, co Vermeeterovo pravé oko sužoval šedý zákal, mu při biliáru vždy někdo pomáhal zamířit. Evert, vždy připraven pomoci, stál s nosem ve výši tága za Vermeeterem a dával mu pokyny: „Trošku doleva a trošku hlouběji...“ Ještě než stačil dokončit větu, uštědřil Vermeeter Evertovi koncem tága ránu přímo do zubů. Karambol!

Evert teď vypadá jako předškolák čekající na to, až mu vylezou trvalé zuby. Téměř mu není rozumět, jak šišlá. Než bude mluvit na mém pohřbu, chrup mu musí spravit. Zatraceně, to se ale jen tak nestane, protože zubní technik je na neschopence se syndromem vyhoření. Roční plat dvě stě tisíc eur, krásná asistentka, třikrát ročně dovolená na Havaji, a přesto nervový kolaps, jak je to jen možné? Možná ho na kolena srazily ty

roky práce se starými umělými zuby, mezi kterými zůstávají zbytky jídla tak dlouho, až se mezi nimi objeví červi. Obrazně řečeno.

Tradiční novoroční koblížky, které se podávaly dole ve společenské místnosti, nám letos museli koupit snad z druhé ruky. Včera ráno jsem si ze zdvořilosti jeden vzal a po dvacetiminutovém zápolení, kdy jsem se ho do sebe snažil nasoukat, jsem poznamenal, že mám rozvázanou tkaničku, abych mohl pod stolem schovat poslední kus do ponožky.

Žádný div, že mísa byla ještě stále plná. Za normálních okolností se zde po všem, co je zdarma, jen zapráší.

Káva se ve společenské místnosti podává obvykle v 10.30. Pokud ještě v 10.32 nestojí konvice na stole, začnou místní velice okatě pokukovat po hodinkách. Jako by toho měli ještě plno na práci. Před čajem, který je na programu dne pravidelně v 15.15, se odehrává totéž.

Jeden z nejakčejších momentů dne přichází spolu s otázkou: Jaké sušenky se budou podávat? Především a včera to byly okoralé koblížky, protože „my“ přece žádné jídlo nevyhazujeme! Raději se jím udusíme.

## Pátek 4. ledna

Včera jsem si udělal procházku do květinářství a koupil si cibulky v květináči. Za týden, až hyacinty rozkvetou, si budu moci říct, že jsem se dožil dalšího jara.

Většinu pokojů v našem domově zdobí ještě v dubnu vánoční ozdoby visící vedle stoletých tchyniných jazyků a petrklíčů v posledním tažení. „Věčná škoda je vyhodit!“

Jestliže by mělo být úkolem přírody dělat lidem radost, pak určitě ne v příbytku nizozemského důchodce. Tam je stav pokojových rostlin většinou věrným obrazem rozpoložení, v němž se nachází jejich majitel. Všichni už jen čekají na smutný konec. Jelikož senioři nemají nic jiného na práci nebo jsou opravdu zapomětiví, zalévají květiny i třikrát denně. Po nějaké době takovou péči neustojí ani odolný tchynin jazyk.

Paní Visserová mě k sobě pozvala na šálek čaje zítra odpoledne. Měl jsem odmítnout, i kdyby to mělo být jen proto, že zapáchá, ale slíbil jsem, že se u ní rád zastavím. Sbohem, mé volné odpoledne. Bože, co jsem to jen za slabocha! V rozhodující moment mě nenapadla žádná výmluva, proto budu muset strávit odpoledne bezduchým tlacháním a dát si její suchý koláč. Jak se jí jen vždy podaří proměnit nejvláčnější buchtu v drolivý karton, je mi záhadou. K jednomu kousku buchty člověk potřebuje tři šálky čaje. Zítra se vzmužím a druhý kousek odmítnu. Začátek nového života!

Nový život v pěkně čistých botách. Čištěním jsem strávil polovinu dopoledne. Boty samy o sobě jsem měl hotové rychle. Většinu času jsem ale pak strávil čištěním košile, kterou jsem si zamazal krémem na boty. Ale že se teď lesknou! Ty boty. Rukávy jsem nakonec prostě jen ohrnul. Ty nevyčistím už nikdy.

Určitě přijde komentář: „Jak to, že si vždy tak zašpiníte rukávy, pane Groene?“

Zdejší život se skládá jen z „nikdy“ nebo „vždy“. Jeden den: „Jídlo není nikdy včas na stole a vždy moc teplé.“ A další den: „Jídlo je vždy moc brzo na stole a nikdy ne dost teplé.“

Už jsem místní opatrně upozornil, že si svými předchozími výroky protiřečí, ale s logikou zde moc nepochodím. „Vy to víte určitě lépe, že, pane Groene?“

## Sobota 5. ledna

Včera u večere bylo zase pozdvižení. Na jídelníčku stálo: smažená indonéská rýže. Většina seniorů je ze staré školy, jim se s exotickými chutěmi nezavděčíte. Už v šedesátých letech, kdy byly v Nizozemsku představeny špagety, je s díky odmítali. Nezapadaly do jejich týdenního schématu: pondělí – kapusta, úterý – květák s kaší, středa – den mletého masa, čtvrtek – zelené fazolky, pátek – ryba, sobota – polévka s chlebem, neděle – rostbíf. Když už chtěli udělat něco opravdu bláznivého, dali si v úterý sekanou a ze zbytku týdne byl naprostý galimatyáš.

Cizí žvance, na ty nás neužije! Většinou dostáváme menu týden dopředu a můžeme si vybrat ze tří různých jídel. Někdy se ale stane chyba. Včera byla z nepochopitelných důvodů na výběr jen ta smažená rýže. Prý nějaký problém na straně dodavatele. Náš kuchař v tom byl samozřejmě nevinně.

A tak jsme si mohli vybrat ze smažené rýže nebo smažené rýže. Lidé se speciální dietou dostali chleba.

Zvedla se vlna odporu.

Paní Hoogstratenová van Dam, zakládající si na tom, aby byla oslokována celým svým jménem, z jídla preparovala jen kousičky smaženého vejce; van Gelder smaženou rýži „nežere“, takže místo toho spořádal celou sklenici nakládaných okurek a tlustý Bakker se hlasitě dožadoval, aby mu rýži přelili omáčkou.

Můj přítel Evert, který s námi občas také jí, když už má dost svého kulinářského umění, nabídl nic netušícím spolustolovníkům chilli omáčku.

„Je libo k rýži trochu kečupu?“

Tvářil se jako nevinátko, když paní De Prikerová vykašlala svou zubní protézu přímo do nakládané zeleniny. V záchvatu kašle byla odvedena pryč a Evert pak obcházel s její protézou jako s Popelčiným střevíčkem okolo stolu a nabízel ji k vyzkoušení. Když byl po incidentu předvolán na kobereček k vedoucí oddělení, byl obrazem zhrzené nevinnosti. Sám se dokonce dožadoval hygienika, protože v nakládané zelenině „našel“ zubní protézu.

Před večeří jsem absolvoval čajový dýchánek u paní Visserové. Konverzace s ní je ještě slabší než její čaj. Vymluvil jsem se, že mám od lékaře zakázáno jíst koláče. Proč? Řekl jsem, že kvůli špatnému krevnímu obrazu. Mám zvýšenou hodnotu cukru v krvi: 20 až 25. Vymyslel jsem si tyto nesmyslné hodnoty, ale paní Visserová se chytla. Musel jsem si ale vzít tři kousky koláče, až budu mít krev zase v pořádku. Koláč teď leží na dně akvária ve třetím patře.

## Neděle 6. ledna

Můj problém s únikem moči je čím dál tím horší. Žluté fleky obzvláště vynikají na bílých trenýrkách. Žluté trenky by byly vhodnější. Neuvěřitelně se stydím před dámami z prádelny, takže teď ještě než odevzdám prádlo, ty nejhorší fleky ručně vyperu. Je to taková předpírka před předpírkou. Kdybych neodevzdal žádné prádlo, vyvolalo by to podezření. „Máte na sobě čisté spodní prádlo, pane Groene?“ zeptala by se tlustá dáma z domovních služeb. „Ne, tlustá dámo z domovních služeb, tyhle trenýrky mám přilepené ke své staré zadnici tak pevně, že je na sobě budu mít až do konce života,“ byl bych pak nejraději odpovídal.

Dnešek je nějaký náročný. Tělo mi vrže ve všech pantech. Rozklad se nedá zastavit. Maximálně člověka trápí jeho neduhy o něco méně, ale obrat k lepšímu? K tomu už nikdy nedojde. Vlasy nezačnou zničehonic zase růst. Alespoň ne na hlavě, zato ale z uší a z nosu. Tepny se samy od sebe nerozšíří. Žádné tromby nezmizí a kohoutek tam dole nepřestane protékat. Všechno dohromady je jasná jednosměrka do rakve. Nikdy už neomládněš, ani na jeden den, ani na hodinu, ani na minutu.

Stěžuji si tady jako nějaký důchodce. Kdybych měl chuť, mohl bych jít dolů do společenské místnosti. Tam je naříkání zabíječ času číslo jedna. Myslím si, že ještě neuběhla půlhodina, aniž by někdo nezačal o nemocech.

Mám pocit, že jsem tak trochu ve špatném rozpoložení.

Neustále jsme pobízeni, abychom si užívali podzimu života, to ale kruci nejde pořád.

Čas na procházku. Koneckonců je neděle odpoledne. Pak trocha Mozarta a pořádný lok koňaku. Možná se zastavím u Everta, jeho tvrdohlavost má skvělé terapeutické účinky.

## Pondělí 7. ledna

Zdá se, že včera bylo zahájeno vyšetřování náhlé smrti rybiček na třetím poschodí. Ve vodě ještě stále plavalo dost kusů koláče.

Nebylo ode mě příliš prozíravé hodit výslužku od paní Visserové do akvária. Pokud se k ní donese, že rybičky zemřely poté, co se nacpaly suchým koláčem, povedou všechny stopy přímo ke mně. Musím si vymyslet dobrou obhajobu a také se zastavit za advokátem Duikerem pro užitečné rady. Evert je expert na vymýšlení lží ve jménu všeobecného blaha.

V našem domově jsou domácí zvířata zakázána s výjimkou rybiček a ptáků, „pokud výše jmenovaní ve stejném pořadí nejsou větší než 10 a 20 cm“, stojí v domovním řádu. To pro případ, že by se někdo z nás rozhodl chovat žraloky nebo orly bělohlavé.

Toto nařízení způsobilo nejeden zármutek paničkám a páničkům, kteří byli přesunem do našeho domova Západ slunce bez milosti odtrženi od svých mazlíčků. Jakkoliv tiší a klidní mohli staří a nemocní čtyřnozí miláčci být, pravidla jsou pravidla – do útulku.

„Ne, vážená, je jedno, že Astor je jediný na světě, koho milujete, nemůžeme dělat výjimky.“

„Samozřejmě, vaše kočka leží celý den na parapetu, ale pokud bychom zde povolili kočky, za chvíli by tu někomu ležely na parapetu tři dánské dogy. Nebo růžový krokodýl.“

Paní Brinkmanová je místní rekordmankou – než se vše provalilo, podařilo se jí sedm týdnů schovávat ve skříňce pod dřezem starého jezevčíka. Pravděpodobně ji někdo udal. Všichni jsme prožili světovou válku, a přesto se zde našel jedinec, který ředitelce nahlásil přítomnost starého psa. A místo, aby ředitelka onoho esesáka natáhla na skřípec, raději zvíře nechala deportovat do útulku. Psík tam ještě dva dny kňučel, než zemřel zármutkem. Kde tehdy byli ochránci zvířat?

Podle ředitelky bylo nejlepším řešením tuto tragédii před paní Brinkmanovou zamlčet. Když se paní Brinkmanové po třech dnech konečně povedlo najít správnou tramvaj, která ji dovezla do útulku, ležel pejsek už pod zemí.

Paní Brinkmanová přišla s otázkou, jestli by její věrný přítel mohl být znovu pohřben vedle ní, až nadejde její čas. Bylo jí oznámeno, že „je to v rozporu s pravidly“.

Zítřka ráno musím k lékaři.

## Úterý 8. ledna

Na nástěnce vedle výtahu se objevilo oznámení:

*V akváriu ve třetím patře byly nalezeny velké kusy koláče. Rybičky v akváriu pošly po konzumaci tohoto koláče. Kdokoliv, kdo by měl jakékoliv informace, které by pomohly objasnit tento*

*incident, necht' se neprodleně hlásí u paní De Roosové, vedoucí oddělení. Anonymita bude v případě potřeby zajištěna.*

V 11 hodin jsem vstoupil do kanceláře paní De Roosové. Neskutečná hra osudu, že zrovna tato žena se jmenuje De Roosová, tedy Růžová! Jméno Kopřivová by k ní sedělo daleko víc.

Dávalo by smysl, kdyby extrémně oškliví lidé byli extrémně milí, ale v tomto případě je to obráceně – tato osoba je protivná jako čínže v lednu.

Dobrá tedy, jsem u paní De Roosové.

Začal jsem tím, že bych možná mohl trochu objasnit koláčový incident. Ihned byla jedno velké ucho. Pak jsem vyprávěl, jak jsem ze slušnosti přijal koláč od paní Visserové, protože jsem nechtěl odmítnout, a položil jsem ho na talířek a ten jsem nechal u kuchyňského koutu ve třetím patře s dobrým úmyslem, že někdo z obyvatel přijme tento anonymní dar. Ke své hluboké lítosti musím konstatovat, že koláč skončil v akváriu a můj modrý talířek zmizel.

De Roosová poslouchala můj příběh s nepředstíranou nedůvěrou. Proč jsem ten koláč nesnědl sám? Proč právě třetí patro? Mám nějaké svědky?

Požádal jsem ji, jestli by tato událost mohla zůstat mezi námi. Že prý uvidí, co pro mě může udělat.

Hned ji také zajímalo, jak je vlastně možné, že paní Visserová ten koláč sama upekla. Vaření a pečení je na pokojích zakázáno. Rychle jsem ještě dodal, že nemohu s určitostí říct, jestli byl koláč vlastní výroby, ale bylo pozdě – koláčový incident byl na světě. Ztratím sympatie paní Visserové, což samo o sobě nebude až taková katastrofa, ale událost ještě na několik týdnů

podpoří již panující nedůvěru na našem oddělení a roznesou se pomluvy.

Zašel jsem k lékaři. Ten byl ovšem nemocný. Pokud se neuzdraví do pondělka, přijde za něj náhrada. S urgentními problémy můžeme za doktorem konkurenčního domova důchodců. Někteří místní by raději zemřeli, než aby si nechali prohlédnout své svrašťelé tělo od toho „šarlatána z domova Stmívání. A někteří by nejraději kvůli každému prdu volali vrtulník. Mně osobně je jedno, který doktor mi řekne, že toho se mnou už mnoho nenadělá.

## Středa 9. ledna

Včera na mě trochu dolehla ta událost s mrtvými rybičkami. Z čaje od paní Visserové a všech těch nervů jsem dostal pořádný průjem. Polovinu dopoledne jsem strávil na záchodě s knížkami, které jsem si půjčil ze společenské místnosti.

Hezké slovo, „společenská místnost“, ale ten název neodpovídá její reálné funkci. Měla by se spíše jmenovat „RRR místnost“, kde trojitě R by bylo zkratkou pro reptání, roznášení drbů a rozebírání nemocí. Pro některé je to náplň dne.

Evert se u mě zastavil a přes záchodové dveře mě informoval o nejnovějším vývoji událostí: nikdo nikomu nevěří a jeden ve druhém vidí potenciálního vraha rybiček. Má nepřítomnost ostatní popudila. Poprosil jsem Everta, jestli by mohl nenápadně rozšířit zprávu o mém průjmu, který by posloužil jako alibi.

Sám se nezmohu na víc než si pootevřít dveře na záchod a na chodbu. Normálně mi můj vlastní smrad nedělá problém, ale teď je mi zle ze sebe samotného. A to doslova a do písmene, protože jsem jen vypočítavé lejno, což je v tomto případě přirovnání více než výstižné.

Když už je řeč o vzduchu, musím se jít na chvíli vyvětrat. Po dni stráveném po jídáním sucharů a živočišného uhlí jsem se odvážil vyjít ven. Vydal jsem se hledat orsej jarní, což je podle novin a dokonce i podle kalendáře přírody Fenologické společnosti první opravdový ukazatel jara. Pokud by se mi povedlo najít také nějaký devětsil, kerblík nebo březnovou fialku, bylo by jasné, že jaro je tu. Až na to, že netuším, jak všechny ty rostliny vypadají.

Příroda předběhla sama sebe o šest týdnů. To je špatná zpráva pro tažné ptáky, kteří se zrovna letos rozhodli přezimovat doma, protože studená vlna má teprve přijít.

## Čtvrtek 10. ledna

Tento domov má krásnou zahradu, která je z nepochopitelných důvodů zamčená. V zimě do ní nikdo nesmí. Pravděpodobně nás chtějí ochránit před nečekanými nástrahami. Vedení ví nejlépe, co je pro obyvatele nejlepší.

Z toho tedy vyplývá, že pokud chcete v této roční době vytáhnout paty z domu, jste odkázáni na nejbližší okolí domova. Ohyzné domy z konce šedesátých let. Smutné pásy zeleně, ze kterých se staly skládky. Člověk nabývá dojmu, že úklidové

vozy komunálních služeb v noci odpadky nesbírají, ale naopak rozhazují. Procházíte mořem plechovek, pytlíků od brambůrků a starých novin.

Téměř všichni původní obyvatelé místních bytů se odstěhovali do lepších řadovek ve městech Purmerend nebo Almere severovýchodně od Amsterdamu. Zůstali tu jen lidé, kteří si takovou změnu nemohli dovolit. Turecké, marocké a surinamské rodiny obsadily uvolněné byty. Takový mix národů nemůže přinést nic dobrého.

Můj akční rádius nyní činí dva krát pět set metrů s lavičkou v půli cesty. Dál si netroufám. Svět se zmenšil. Mám čtyři různé okružní trasy o délce zhruba jednoho kilometru.

Před chvílí se u mě zastavil Evert. Neskutečně si užívá poprasku okolo rybiček a vymyslel plán, jak tomu všemu ještě nasadit korunu. Chce spáchat druhý atentát, tentokrát s máslovými sušenkami. Včera se vydal autobusem do několik kilometrů vzdáleného supermarketu, aby tam sehnal sušenky. Tady, v našem malém krámku mezi paneláky, by si jeho nákup jistě pamatovali. Sušenky ležely připraveny u něj ve skříni. Zeptal jsem se, jestli jsou tam v bezpečí. „Toto je svobodná země a každý si může doma schovávat máslových sušenek, kolik chce,“ zněla odpověď. Trochu se mi nepozdával druh zvolených sušenek. Nešlo totiž o máslové sušenky, to byl jen vtip. Evert vybral sušenky s růžovou polevou. Očekával od nich hezčí barevný efekt.

## Sobota 12. ledna

Ředitelka paní Stelwagenová, o níž bude ještě mnohokrát řeč, vydala nařízení týkající se ochrany životního prostředí: termostat v pokojích nesmí ukazovat více než 23 °C. Pokud by obyvatelům byla i přesto zima, mohou se přiobléct, zněla zpráva. Žije tu s námi jedna Indka, jejíž termostat stále ukazuje okolo 27 °C. Její pokoj je plný kyblíků s vodou, aby zde bylo dostatečně vlhko. Tropickým rostlinám se u ní daří přímo skvěle. Ještě že nemáme žádné nařízení omezující velikost pěstovaných rostlin, ale předpokládám, že Stelwagenová na něm už pracuje.

Paní Stelwagenová je vždy přátelská, každému naslouchá, má pro každého vlídné slovo a tímto chováním maskuje svůj egoismus a touhu po moci. Je jí dvačtyřicet let a už rok a půl je zde ředitelkou. Ve snaze dostat se výš je připravena komukoliv kdykoliv podkopnout nohy nebo naopak vlézt někomu do zadku. Záleží na tom, s kým má co dočinění. Už rok ji bedlivě sleduji.

Spolupracuji také s důležitým informátorem – její sekretářkou, paní Appelboomovou. Anja Appelboomová pracovala třiadvacet let jako sekretářka předchozího ředitele, pana Lemaira, který neustál poslední vlnu fúze a odešel do předčasného důchodu. Paní Appelboomové chybí do důchodu dva roky a rozhodla se, že se nenechá utlačovat Stelwagenovou, která do čela své kanceláře dosadila vlastního člověka, a Anju tak degradovala. Anja má ale stále přístup k záznamům ze schůzek a důvěrným dokumentům. Před pár lety byla mou sousedkou a našla

mi místo v tomto domově, čímž mě zachránila před ubytovnou pro bezdomovce. O tom možná někdy přistě.

Ve čtvrtek ráno k ní často chodívám na kávu. V tu dobu bývají ředitelka a vedoucí kanceláře na schůzi vedení, kde se setkávají s vedoucími sektorů a regionálním ředitelem. Pozice regionálního ředitele je další meta, které chce Stelwagenová dosáhnout.

Vždycky si s Anjou dobře poklábosíme. „Můžeš si nechat něco pro sebe?“ ptá se s železnou pravidelností a pak se rozhořčeně rozvykládá o manipulativních snahách Stelwagenové. Společně jsme jich dali dohromady pěknou řádku.

## Neděle 13. ledna

Evert včera hodil šest růžových sušenek do akvária ve třetím poschodí. Zlaté rybičky se jimi nacpaly k prasknutí. Jejich mrtvolky teď plují mezi zbytky sušenek. V domově se rozpoutalo peklo.

Evert si v průběhu odpolední kávy takzvaně odskočil na toaletu, po schodech vyšel do třetího patra a naházел do akvária sušenky, které měl do té chvíle schované pod bundou. Plastový obal vyhodil spořádaně do koše, což byl z hlediska důkazů trochu hloupý krok, ale uklízečka ihned poté všechny koše vynesla.

Akvárium stojí v poměrně tmavém rohu, takže si včera večer nikdo ničeho nevšiml. Zcela bez rizika tato operace ale nebyla, protože kdyby byl odhalen, mohl by si rovnou sbalit kufry. Možná by mu v hloubi srdce ani nevadilo, kdyby ho chytili. I když

by se v případě odhalení dušoval, že nic neudělal, a pokud by se dostal do úzkých, lhal by a dělal zle.

Takhle se podle něj má hrát. Evertova filosofie – život není nic jiného než zabíjení času co nejpříjemnějším způsobem. Jen s takovým přístupem se dá zvládnout. Závídím mu. Ale učím se rychle.

Já jsem byl včera příjemně napjatý, protože jsem o atentátu dopředu věděl, abych si mohl vymyslet pořádné alibi. Nebylo to jednoduché. Musel jsem čekat ve společenské místnosti, dokud se dva spolubydlíci z mého podlaží nevydají nahoru. „Doprovodím vás nahoru, aspoň nepůjdeme každý sám.“ Pan a paní Jacobsenovi se na mě dívali trochu zvláště.

Poplach se spustil dnes ráno po deváté. Po cestě do kostela si paní Brandsmanová všimla rybiček plujících břichem nahoru. Ještě tu údajně byla určitá snaha vše ututlat, ale než Brandsmanová došla ke sloužící sestře, vytroubila každému, koho potkala, co se stalo. Ihned mi na dveře zaklepal můj soused: „Neuvěříte, co jsem se teď dozvěděl...“

Už se těším na ty drby u kávy.

## Pondělí 14. ledna

Další zvířecí katastrofa! Paní Schreuderová při úklidu klece omylem vyluxovala svého kanárka. Když se jí po nervy drásajících minutách povedlo vysavač roztřesenýma rukama konečně otevřít, nebylo už nebohému zpěvákovi pomoci. Samozřejmě že měla vysavač okamžitě vypnout. Její malý Pítí byl ještě naži-

vu, ale pár minut ve vysavači ho stálo život. Paní Schreuderová je k neutěšení a sžírá ji pocit viny.

Jediná podpora, které se jí od personálu dostalo, byla rada, aby se co nejrychleji zbavila klece.

Každý zde má jasný názor na případ sušenek v akváriu. Když se ale někoho zeptáte, co si myslí o válce v Sýrii, dívá se na vás dotázaný, jako byste po něm chtěli, aby vám vysvětlil teorii relativity. Pár ryb plavajících břichem nahoru je větší katastrofa než výbuch autobusu plného žen a dětí někde daleko odsud.

Ale abych nebyl pokrytec – s chutí si užívám toho rybího skandálu, to nemohu popřít. Zmatek, který ovládl celý domov, dosáhl obřích rozměrů. Zase zajdu do společenské místnosti, abych si pěkně poklábosil o rybičkách.

Přišla zima. Ještě nespadla ani vločka, ale už včera jsem zahlédl prvního staříka, jak venku špacíruje ve vlněných ponožkách natažených přes boty. Proti uklouznutí.

## Úterý 15. ledna

Napadl první letošní sníh. To znamená – nikdo ven ani na krok a všichni si šetřit zásoby. V obchodě v přízemí už nemají ani sušenku, ani kousek čokolády. Válka je tu!

Naštěstí pro současnou mládež je nás už jen pár, kteří jsme přežili válku. Brzy už mladí nebudou muset poslouchat sto let

staré příběhy o polévce z tulipánových cibulek a sedmihodinových cestách pro svazek mrkve.

Celkový počet rybích obětí je sedm.

Včera byla k případu zavolána policie. Dva mladí policisté neměli potuchy, jak se k celé věci postavit. Jasný postup, který znáte z televize, se zde nekonal. Nejprve se zadumaným výrazem zkoumali akvárium ze všech stran. Jako by uvažovali, jestli ještě není potřeba nějakou rybičku resuscitovat.

„Ano, jsou mrtvé,“ konstatoval jeden z nich.

„Pravděpodobně za to mohou sušenky,“ dodal druhý.

Ředitelka přikázala nechat mrtvé rybičky v akváriu jako důkazní materiál. Možná čekala, že dorazí i patolog, těžko říct.

Na policistech bylo každopádně vidět, že se chtějí co nejrychleji vytrazit. Ředitelka se veledůležitě dožadovala důkladného vyšetřování, ale mladší z příslušníků řekl, že k tomu je potřeba nejprve podat oznámení.

„A je možné to udělat hned na místě?“ Ne, to je možné pouze na základě předem dohodnutého termínu na stanici nebo přes internet.

„No ano, ale co máme dělat s těmi mrtvolami?“ Jeden z policistů navrhl odpadkový koš. „V tom případě bych je tam ale nenechával dlouho. Jinak doporučuji záchod.“ A poté pánové s přáním hezkého večera opustili budovu. Paní Stelwagenová zůstala šokovaně stát. „Skandál! To je skandál. Takhle se přece s občany nejedná.“

Bylo krásné slyšet ji takto bezmocně lamentovat. Její všemoc našťěstí nepřesahuje zdi tohoto domova.

## Středa 16. ledna

Navštívil mě Evert. Abychom se vyhnuli společenské místnosti, vyrazili jsme šouravým krokem na malou procházku ve sněhu – pět minut chůze, pět minut odpočinku. Není zbylí, musím se rozhodnout: Bude to chodítko, elektrický skútr pro seniory, nebo mikrovůz Canta LX? Tři sexy alternativy.

Minulý týden jsem viděl u místní střední školy pubertáka mezi šestnácti a sedmnácti lety, jak oslňuje okolí rudým mikrovozem, jistojistě bez dovolení zapůjčeným od své babičky. Autem vozil nejhezčím děvčatům ze třídy domů tašky. Sama děvčata jela za ním na kole. Ještě nikdy jsem ale neviděl mladíka, který by ze srandy jel na seniorském skútru nebo se šoural s chodítkem. Právě z toho důvodu bych dal přednost pěknému vytuněnému mikrovozu, a to i přesto, že by mě pak řadili mezi potencionálně špatné řidiče, kteří většinou sedí za volantem těchto pidiplechovek.

Docela nedávno jeden takový mikrovůz narazil v plné rychlosti do výlohy cukrárny a zastavil se až v záplavě pendreků a čajového pečiva i se dvěma tlustými dámami přilepenými na čelním skle. Pod brzdovým pedálem se jim zasekl pes. Skutečnost předčila nejbujnější představy.

Tady v domově se nyní každá konverzace točí okolo sněhu nebo velké rybí vraždy. Senioři jsou schopni vymyslet nejrůznější konspirační teorie a některým není proti srsti bez důkazů kohokoliv nařknout: paní Greetje D. byla v čase vraždy spatřena dvěma spolubydlícími na chodbě, kde stojí ono akvárium...

To, že se její pokoj nachází na onom patře a že do něj jen těžko poleze oknem, pro ně není argument. Nebohá Greetje, bázlivý chvístěček vážící necelých 40 kilo, by neublížila ani mouše, natož rybě.

Po návštěvě policie svolala ředitelka informační schůzku, aby „trochu uklidnila napětí“. Sdělila nám, že všechny pokoje na druhém podlaží byly důkladně prohledány, což byla „jen formalita“. Jako by měl být pachatelův pokoj plný drobků ze sušenek. Nikdo se nezeptal, jestli má vedení právo nechat prohledat pokoje. Ani já jsem se nezeptal. Neodvážil jsem se.

U kávy se šuškal, jestli by neměly být důkladně prohledány také pokoje na ostatních podlažích. Všichni vehementně přitakávali: „To by teda každopádně měly.“

## Čtvrtek 17. ledna

Zpětně jsem si pročetl svůj deník. Připadá mi poněkud sarkastický. Bydlí zde také milí lidé!

Jedním z nich je samozřejmě můj přítel Evert. Žije se svým psem v samostatném bytě spadajícím pod náš domov. Jeho pes je staré, neskutečně líné, přátelské a velmi inteligentní stvoření, pojmenované Mohamed. Když Everta trápí revma, chodím Moa venčit já. Venčení nepředstavuje vzhledem k mému akčnímu rádiu žádnou velkou vycházku, ale Moův akční rádius je ještě menší. Jedno kolečko kolem domu a je hotovo. U deseti stroků zvedne tlapku a jednou denně hodí na trávu bobek, který

musím sebrat do sáčku a vyhodit, protože mě z oken pozorují desítky očí. Kdybych bobek nechal tam, kde byl odložen, předbíhali by se pozorovatelé, kdo z nich mě udá jako první.

Pak je tady Edward. Příliš nemluví. Po mozkové příhodě mu není dobře rozumět, ale svá slova, i když nejsou moc srozumitelná, pečlivě rozmýšlí. Když už něco řekne, víte, že se vám vyplatí požádat ho, aby větu zopakoval. Čas ušetřený mlčením využívá k bystrému pozorování.

Grietje – milá, přátelská a empatická, bez zbytečného podlézání.

Graeme, poslední z vybrané skupiny. Působí nejistě a uzavřeně, ale řekne vše narovinu, aniž aby ostatní naštal či urazil.

K těmto lidem si vždy rád přisednu. Tak jako tak většinou sedíme v této sestavě, protože i něco tak jednoduchého jako se někam posadit, má zde sice nepsaná, ale zato přísná pravidla. Každý má své dané místo – u stolu při bingu, při hodině tělocviku „Ve zdravém těle zdravý duch“, v relaxační místnosti. Pokud chcete být nenáviděn, sedněte si na něčí místo a nehýbejte se, ani když ten člověk přijde a jako malé dítě spustí: „Tady sedím já!“

„No, podle mě teď stojíte, aspoň mi to tak připadá. Stojíte mi zrovna před nosem.“

Taková situace nastane ale jen v případě, že nejste upozorněni už ve chvíli, kdy se blížíte k prázdné židli: „Tady sedí paní Nevímktará!“ Načež se začnete omlouvat a hledat nové místo. Namísto abyste si prostě sedli, kývli směrem k prázdným židlím a odpověděli: „Ta sedí dneska tamhle, anebo si může dát odchod!“

## Pátek 18. ledna

Už tři dny platí zákaz vycházení. Kdo by taky chtěl riskovat zlomenou kyčel, že? Takové nařízení aktuálnímu rozpoložení v domově moc nepřidá. Ne že by místní měli potřebu běhat při náledí po venku, ale i tak, většina z nás chodí každý den do obchodu, ke schránce nebo do parku. Když jsou teď vycházky zakázány, je potřeba o to větší. Senioři sedí za okny a pozorují sních, který ne a ne roztát. U toho pomlouvají správu města, která nechá odhrnout silnice, ale chodníky a cyklostezky jsou stále pokryty hnědou břechkou. V tom mají pravdu.

Zaměstnanci odklidili sních z chodníku před domovem, aby-  
chom se bezpečně dostali ze dveří až na autobusovou zastávku. Ale ta nervy drásající nejistota, co člověka čeká pak, až ve svém cíli vystoupí z autobusu, většinu místních odradí vytáhnout paty z domu. Strach je všudypřítomný rádce.

Rozruch kolem rybiček se trochu uklidnil. Bylo jen otázkou času, kdy se objeví nové pozdvižení, které přiláká všeobecnou pozornost. A je to tady. Kromě sněhu teď panuje rozčarování nad tím, že městská rada chce zvednout poplatky za parkování. Senioři se bojí, že v případě, že by jejich děti měly do parkovacího automatu přihodit o euro víc, poklesne frekvence návštěv. Po dětech, které by za mnou kvůli pár centům přestaly jezdit, bych ani nechtěl, aby mě navštěvovaly. Když jsem tuto myšlenku vyslovil u odpolední kávy, bylo mi řečeno, že mně se to lehce mluví, když nemám žádné děti, a tím pádem žádné návštěvy.

Něco na tom bude. Skoro všechna jména v diáři už jsou škrtnuta. U dvou, jejichž jména zatím škrtnuta nejsou, si nejsem jist, zda ještě žijí. Další člověk mě nepoznává. Zbývají jen Evert a Anja. Graema a Grietje nemám v diáři. Není to žádný sáhodlouhý seznam přátel. Nabízejí se dvě možnosti – sám brzy zemřít, nebo absolvovat sérii pohřbů. Takže to máme ještě pět pohřbů. Nepočítám ty, kterých se zúčastním jen ze zdvořilosti.

## Sobota 19. ledna

V pátek se konají hodiny tělocviku „Ve zdravém těle zdravý duch“. To se pak staroušci šourají do tělocvičny v nejroztodivnějších cvičebních úborech. Dámy odhazují všechny zábrany a to není hezký pohled. Růžové legíny natažené na vyzábělých kostnatých nebo naopak tlustých rosolovitých nohou, obepnutá trička na smutných ostatcích toho, co kdysi bývala prsa. Fyzický úpadek v přímém přenosu. V povadlém těle zemdlelý duch.

Vše se odehrává v malé zasedačce, kde jsou stoly odsunuty ke zdi a židle postaveny do kruhu. Cvičení probíhá většinou vsedě, aby se vozíčkáři necítili méněcenně. Do rytmu svěží hudby se pak krouží a mává rukama i nohama. A ze všech stran to křupe. A ze všech stran zaznívají stížnosti, že ten či onen cvik prostě nejde. „Tohle já neudělám s tím vývodem, co mám.“

Pak je čas na míčové hry. Aby bylo jasno, balon se u toho moc nepoužívá. Procvičovány jsou hlavně hlasivky, když se všichni

hlasitě radují, že se někomu povede byť i ten nejjednodušší pohyb. Jako když maminky tleskají malým dětem, které napodvacáté chytí míč: „Anooo, to je ono! Jééé, ty jsi ale šikovný!“

Atmosféra na hřišti by se dala považovat za sportovní.

Je to tak, včera jsem se poprvé zúčastnil hodiny tělocviku „Ve zdravém těle zdravý duch“. A bylo to také naposledy. Když mi cvičitelka „Říkejte mi Tino“ kladla na srdce, abych příště zase přišel, ihned jsem oznámil, že moje návštěva byla první a poslední.

„Ale opravdu? A pročpak?“ zeptala se spiklenecky.

„Protože tolik ženské krásy najednou mě vyvádí z míry a nedokážu se soustředit na pohyb. Celý z toho zdřevěním,“ odpověděl jsem bez přemýšlení. Z mé vlastní odpovědi mě zalilo horko. Daleko větší než při cvičení.

Ha, už skoro říkám, co si myslím! Dělán velké pokroky. Možná také díky tomuto deníku.

Tina byla na rozpacích. Můj sarkasmus byl zjevný, ale ne natolik, aby mohla cokoliv namítat. Obzvláště když se všude okolo pohybovaly ty oplácané staré bábovky. Ty si o sobě myslí, že jsou „ještě pořád docela kočky“. Se stárím se rychle vytrácí schopnost reálného sebehodnocení. Přesně naopak než u dětí, u těch společně s nimi roste.

## Neděle 20. ledna

My senioři jsme se rozhodně nestali oběťmi ekonomické krize. Podle propočtů jednoho váženého institutu si každá samostatně

žijící osoba pobírající důchod letos přilepší měsíčně o 2 (dvě!) eura. Henk Krol vyvolal minulý rok se svou stranou 50Plus zbytečnou paniku. Zde v domově získal jednoznačnou podporu. Bohužel část místních nemá ráda homosexuály a nehlasuje pro ně, jinak by Henk získal ještě více hlasů. Naproti tomu jsou tu voliči, jako je pan Hagedoorn, který hlasoval pro Henka Krola, protože si myslel, že je to bratr bývalého fotbalisty Ruuda Krola. Ten samý Hagedoorn se tehdy také ptal, jestli je bývalý japonský premiér Naoto Kan příbuzný nizozemského kabaretiéra Wima Kana.

Lidé s vyšším důchodovým příspěvkem a lidé, kteří odešli do předčasného důchodu, dostanou přidáno sice méně, ale pořád budou mít víc. Mezi námi ostatně není nikdo, kdo by odešel do předčasné penze.

Je až s podivem, jak šetrní zde lidé jsou. Dokážou naspořit neuvěřitelné částky jen z důchodu. Bůhví k čemu!

Minulý rok putovaly milionové výhry v loterii do jednoho domova seniorů. Z takového množství peněz byla většina výherců zoufalá a nevěděla si s nimi rady.

Já sám se postarám o to, abych byl na mizině, až budu umírat.

Podle mariánského kalendáře, který jsem v prosinci vyhrál v bingu, jsem spočítal, že slunce od 21. prosince, tedy nejkratšího dne v roce, až doteď vychází jen o 11 minut dříve a zapadá o 37 minut později. Zvláštní, že? Trochu mě trápí zácpa a mariánský kalendář visí na dveřích záchodu. Jsou v něm doporučené biblické texty, ale také recepty, přísloví a anekdoty. Zítra, 21. ledna, je den svatě

Anežky Římské, panny a mučednice, která zemřela v roce 304. Abyste byli v obraze.

Noviny byly plné případu mentálně postiženého chlapce, který byl v pečovatelském zařízení nalezen připoutaný ke stěně. Příčina neznámá. Pravděpodobně byl agresivní. Na našem oddělení pro pacienty s demencí najdete připoutané lidi, kteří sotva stojí nebo by stěží někoho udeřili, spíše tam leží jako Houdini, který zapomněl, jak se dostat z řetězů. Přijď někdy na návštěvu, milý paparazzi.

## Pondělí 21. ledna

Dnes by bylo mé dceři 56 let. Zkousím si představit, jak by asi vypadala. Vybavuje se mi pořád jen obraz čtyřleté, na kost promočené holčičky, bezvládně visící v sousedově náruči. Na tu chvíli, kdy jsem je viděl přicházet, nikdy nezapomenu. Až po patnácti nebo dvaceti letech se mi podařilo prožít den, aniž by se mi vybavil tento obraz.

Nikdo z domu ani na krok! Sněhová bouře.

Další špatná zpráva: Duiker má cukr. To se i rýmuje.

Už to u něj trvá nějakou chvíli. Evert moc nedbá na doporučení lékaře a to mu je na srdce klade i doktorova asistentka.

„Ano, pane Duikere, když budete dál takto pít, stravovat se nerozumně a kouřit, nemůžeme toho pro vás moc udělat.“

„To jsou ale jediné radosti mého života, drahoušku.“

„Já nejsem žádný váš drahoušek.“

„Ani můj lékař, paní asistentko.“

Přece jen má Evert trochu strach. Kdysi býval pečený vařený v nedaleké hospodě, kde kamarádil s jedním tlustým štamgastem, který trpěl cukrovkou a v „běžném“ provozu vyžahl za večer pětadvacet pivíček. Doma si pak dal pár „skleniček“ whisky. Mluvil v zdobnělinách, aby vypadal jako nevinátko.

Jednoho dne mu zčernal prst na noze. Museli mu ho amputovat. Následovaly další a další. Pak i chodidlo a lýtko. Vše, co zčernalo, mu museli v nemocnici odstranit. Stal se tam známou firmou.

Byl to veselý chlapík, který za žádnou cenu nedokázal přestat s pitím a kouřením. Nějakou dobu ještě docházel do baru s umělou nohou, než došlo na vozík a už se do baru nedostal. O dva měsíce později zemřel.

Evertova noční můra – pomalu černající končetiny a závislost na lékařích a ošetřovateli.

Zítřka napíšu zase něco veselejšího.

## Úterý 22. ledna

Opět cirkus okolo placeného parkování. Vždy zamračený pan Kuiper podal radě obyvatel návrh na zavedení parkovného uvnitř domova.

Téměř nikdo si už nepomáhá při chůzi jen hůlkou. Místo ní většina používá chodítka, takový vozíček na kolečkách s ruční brzdou a vestavěným nákupním košem. Když je člověk unavený, může si na něj sednout. Pár lidí jezdí na elektrickém skútru pro seniory, dokonce i uvnitř. Takový dopravní prostředek zabírá docela dost místa. Zdá se, jako by ty stroje byly čím dál tím větší. Je to symbol společenského statusu.

Vedení dostalo strach z dopravního kolapsu a požadovalo, aby se skútry a chodítka používaly v domě co nejméně. Už to byla ale rána do živého pro všechny ty klopýtající nebožáky. Když ovšem Kuiper přišel s návrhem, aby se náš problém s parkováním vyřešil stejně, jako ho vyřešilo město Amsterdam, tedy zavedením parkovného, strhla se skutečná bouře. Není ten Kuiper na hlavu?

Tento domov byl postaven někdy v šedesátých letech, když děti začaly být příliš vytížené, než aby se staraly o své staré rodiče. Nebo na to prostě neměly chuť a já jsem určitě ten poslední, kdo by pro to neměl pochopení. Prostě, domovy důchodců rostly před čtyřiceti lety jako houby po dešti. Nové a jak velké! Pokoje o rozloze 24 m<sup>2</sup> včetně sociálního zařízení a kuchyňky. Pro manželské páry navíc osm metrů pro samostatný pokoj. Za posledních dvacet let proběhlo několik částečných rekonstrukcí, ale místa je pořád málo. Nikdy předtím se nepočítalo s armádou dopravních prostředků. Do výtahu se vejdou najednou jen dva skútry nebo čtyři chodítka. Než se všichni naskládají do výtahu nebo se z něj vypakují, je čtvrt hodina pryč. Přitom nervózně najíždějí okolostojícím na nohy nebo zůstanou stát přímo ve dveřích, když ostatní potřebují ještě vystoupit. Ředitelka

Stelwagenová vyřešila situaci tím, že vyhradila jeden výťah čistě pro personál, čímž se jízda ostatními výťahy ještě prodloužila. Když se chce člověk někam dostat včas, musí vyrazit z pokoje s předstihem. Mohly by se zde podávat dopravní informace. Ještě donedávna jsem používal schody, ale už si na ně netroufnu, takže jsem teď nucen pravidelně čekat v zácpě.

Kdyby najednou začalo hořet, byla by to naše hromadná křemace. Jen personál by se dostal bezpečně ven.

## Středa 23. ledna

Jen tak nenuceně jsem se u doktora informoval o možnostech, jak se dostat k nějaké tabletce, která by ukončila všechna ta trápení. Dělal, jako by moji otázku nepochopil. „Taková tabletka bohužel ještě neexistuje.“ Neodvážil jsem se vyptávat se dál.

Seznam mých zdravotních problémů na něj udělal dojem: inkontinence, bolest nohou, závratě, otoky, ekzém. Akorát že se s nimi nedá nic moc udělat. Trošku ukonejšit, na něco tabletku, na něco mastičku. Zjistil ale nový problém – vysoký krevní tlak. Ten jsem nemíval. Dostal jsem na něj také tabletky.

Zemřela nejstarší obyvatelka domova, paní De Gansová. Už roky byla dementní jako poleno. Museli ji poutat k židli, protože z ní neustále padala, ale přesto třikrát hurá, dožila se osma-  
devadesáti let. Zažila ještě první světovou válku.

Před třemi měsíci jí k narozeninám přinesl dort sám starosta, protože byla nejstarší obyvatelkou naší městské části. Pro

fotografii do místních novin ji usadili před dort, ale stará dáma v nestřeženém momentu přepadla dopředu, obličejem přímo do šlehačkového dortu. Vznikla z toho rozkošná fotka. Bohužel ji ředitelka zakázala zveřejnit. Starosta, který sám sebe tak rád vidá na stránkách novin, nechal donést nový dort, ale bylo už pozdě. Paní De Gansová usnula a nebyla k probuzení.

A teď už ji neprobudí nic. Její stav před smrtí a po smrti se koneckonců moc nezměnil.

Myslím, že na kremaci nepůjdu. Nedělá mi to dobře.

## Čtvrtek 24. ledna

Nálada v domově se nelepší. Už více než týden leží venku sněh a vane ostrý východní vítr. Všichni sedí zavření uvnitř a brblají, že nemohou ven. Denní vycházky a nákupy jsou jediné aktivity, okolo kterých se tady za normálních okolností točí život. Když tyto činnosti odpadnou, vznikne ještě více prostoru k pozorování ostatních. Den se přece musí něčím vyplnit.

Včera jsem se chtěl nadechnout čerstvého vzduchu, šel jsem si proto sednout na lavičku u vchodových dveří. Po pár minutách jsem byl upozorněn hlídačem, že tam nemohu sedět, protože promodralý důchodce sedící před dveřmi domova nevyvolává dobrý dojem.

„Můžete se přece dívat z okna, ne?“

„Chtěl jsem jen vystrčit nos na vzduch,“ zamrmlal jsem.

„No, a on vám zimou celý zmodral, pane Groene.“

Pan Hoogdalen jezdí už pár měsíců na elektrickém skútru. Před třemi dny si jeho syn, automechanik, vzal skútr do parády a dnes ráno mu ho zase vrátil. Kompletně vytuněný. Spoilery, extra široké pneumatiky, navigace, klakson, hudební přehrávač s reproduktory a jako třešnička na dortu airbag. Všechno to vybavení je naprosto zbytečné, ale to neznamená, že nevypadá dobře. Hrdě jako páv si Hoogdalen jezdí po domově na svém skútru Lamborghini. Samozřejmě že se dočkal závistivých, uštěpačných komentářů, ale naštěstí si vysloužil i obdiv. Tak to má být – nepřestat žít a dělat to, co má člověk rád.

Zemřela již druhá významná osobnost v tomto roce – Ellen Blazerová, „slavná“ televizní režisérka. Byla jednou z mála, již proslavilo jen jméno. „Jak vlastně vypadala?“ ptal se včera večer někdo u kávy. Nikdo nevěděl. Možná je nejlepší být slavný tak, že jen přátelé a známí vědí, že ono jméno patří k vašemu obličejí.

Dnes ráno byl v novinách Ellenin nekrolog. Čí nekrology mají vlastně noviny už dopředu připravené? Kdybych zavolal do redakce, odpověděli by mi na tuto otázku? Nebo ještě konkrétněji, mohl by si třeba Nelson Mandela na vyžádání přečíst svůj nekrolog a případně v něm sem tam něco poupravit?

## Pátek 25. ledna

Dnes se mi podařilo dojít docela daleko, ale pak přišla rána osudu. Lekl jsem se motorky, která mě skoro smetla z chodníku, a v další chvíli jsem už ležel na zemi.

„Dělat jakoby nic“ je v těchto případech automatický reflex a ten funguje i u mě stále na jedničku. Vyškrábal jsem se na nohy, otřepal sníh z bundy a rozhlédl se kolem sebe, jestli jsem měl svědky. Naštěstí jsem bez větší újmy došel domů. Když jsem zdravil vrátného, vykulil oči: „Co se vám to stalo?“

„Nic zvláštního, trochu jsem uklouzl.“

„Nic zvláštního? Jste celý od krve.“

Nahmatal jsem místo na hlavě, kam ukazoval, a opravdu to tam docela lepilo. Byla přivolána sestra, která hned začala o stě-  
zích.

Celý příběh končí tak, že jsem se svou zkrvavenou hlavou strávil hodinu a půl na pohotovosti a teď se s bílým turbanem na hlavě snažím moc nevycházet z pokoje, abych se vyhnul všem moralizujícím komentářům.

„Bolí to hodně?“ Touto větou to většinou začíná, ale dřív nebo později dojde na: „Nesmíte vycházet na ulici, když je tak kluzko.“

Z těchto komentářů mě bolí hlava úplně nejvíc.

„Ten bílý klobouk ti sekne,“ přisypal Evert ještě trošku soli do rány. Kdyby snad někdy došla sůl, Evert jí má vždy dostatek v zásobě pro osobní potřebu.

Za trest jsem ho rozdrtil v šachách. Většinou se snažím o poměrně vyrovnané zakončení, kdy jednou vyhraje on, podruhé já, teď ale po čtvrtroce hry dostal nekompromisní mat.

„Ta rána do hlavy ti prospěla,“ poznamenal Evert. „Určitě teda, co se šachů týče.“

Řekl jsem na to, že doufám, že změna k lepšímu bude vidět i zítra při biliáru.

„Ale tvoje paměť dostala pořádnou ránu, Henku, protože biliár je až za tři dny.“

Měl pravdu. Zvláštní, že jsem se takhle spletl.

## Sobota 26. ledna

Poslední sobotní večer v měsíci je věnován bingu. Senioři závislí na sázení soutěží o balíček višňí v čokoládě. Předseda rady obyvatel si bere na starost předcítání čísel. Nikdo ani nepípne, když mluví. Vždy když zazní číslo 44, paní Slothouwerová zahlásí „hladová zima“ a celý sál převrátí oči v sloup.

Nedávno se dala dohromady skupina rebelů, která chtěla přesunout bingo na středeční večer, protože v sobotu prý přicházejí návštěvy. To je nesmysl. Pravým důvodem byl nejspíše sobotní televizní program. Středeční pěvecký kroužek okamžitě protestoval a navrhl pondělní večer, o kterém zase nechtěl slyšet ani slovo biliárový klub. Tomu zase vyhovoval páteční večer. Narazil však na masivní odpor pravidelných návštěvníků lekci „Ve zdravém těle zdravý duch“, kteří bývají po odpoledním cvičení tak unavení, že už by nebyli schopni dojít na večerní bingo.

Když ani po třech schůzích rada obyvatel nenašla řešení, rozhodl náš Šalamoun, ředitelka Stelwagenová, že prozatím zůstane vše při starém. Tímto rozhodnutím nejvíce utrpěly vztahy v komisi. Kordy byly taseny.

Šikana na školách a na internetu je oblíbeným tématem novinových článků, ale o šikaně v domově důchodců je slyšet

zřídka. Úctyhodní staří lidé nešikanují. Omyl! Zkuste u nás strávit jeden den a uvidíte. Máme zde opravdové specialisty. Dámy Slothouwerovy, dvě neprovdané sestry, jsou ďábelské duo. Jedna povolila víčko od slánky a druhá ji podala nejvíc šikanované oběti, paní De Leeuwové, která obsahem slánky, včetně víčka, zasypala celé vajíčko naměkko.

Paní De Leeuwová šokovaně přejížděla pohledem z vajíčka na prázdnou slánku a zpět na svou sousedku. „Za to já nemůžu, to je vaše vina. Jste prostě nešikovná,“ vyštěkla Slothouwerová, zatímco její sestra horlivě přikyvovala. Je mi záhadou, proč to dělají. Povahou paní De Leeuwová neodpovídá svému lvímu příjmení, je to spíše ustrašená ovečka. Pro jistotu se vždy omlouvá za vše špatné, co se stane v její blízkosti. Upozornit na šikanu tady může člověk jen sebevraždou a dopisem na rozloučenou, ve kterém podrobně objasní, co ho k ní dovedlo.

## Neděle 27. ledna

Snažil jsem se, ale nevydržel jsem až do konce binga. Když vypukla hádka o páté místo, což byla klobása z diskontu ani ne za jedno euro, vymluvil jsem se na migrénu a šel do svého pokoje. Mít migrénu je dobrá věc, protože to je všemi akceptovaná omluva. Když jsem sem nastoupil a nikdo mě ještě neznal, zmínil jsem svou vymyšlenou migrénu a od té doby jsem ji už mnohokrát použil jako výmluvu. Stačí se trochu zamračit a mnout si čelo. Vždy se najde někdo, kdo se ustaraně zeptá, jestli nemám

migrénu. Pak si „jen potřebuji na chvíli lehnout“. Nikdo se dál nevyptává, jasné jako facka.

Právě jsem se vrátil z modlitebny. Občas tam v neděli zaskočím, když se koná ekumenická mše. Někdy přednáší farář, jindy zase kněz. Nejsou nijak zvlášť nápadní, protože jsou zhruba stejně staří jako účastníci bohuslužby. Farář je vtipný. Bere Boha s nadhledem. Kněz je stará škola a káže o nebi a pekle. Až tak velký rozdíl mezi nimi ale není, hlavně proto, že je oba náročné pochopit.

Mnoho místních obyvatel se s vidinou blízké smrti upíná k víře.

Po bohoslužbě se vždy podává vánočka a překapávaná káva.

Včera bylo haló kvůli zvýšení poplatků na osobní péči. V novinách stálo, že důchodci budou ke stávajícím čtyřem procentům ze zjištěného příjmu platit ještě „dodatečný příspěvek z důchodu“ ve výši osmi procent příjmu. Všude okolo bylo slyšet jen slovo skandál. Když se Graeme zeptal, koho se vlastně tento poplatek týká, zvedla ruku akorát paní Bregmanová. Ta si totiž myslela, že jde o příspěvek na sdružení obyvatel domova.

Žijí zde hlavně chudí lidé, maximálně sem tam někdo z nich dostává extra přídavky.

Vtipné bylo, že sama strana starších 50Plus ve sněmovně hlasovala pro zvýšení poplatků. Henk Krol vysvětlil proč: „Zúčastnili jsme se hlasování a všichni zvedli ruku pro, dokonce i sociální demokraté. Byli jsme prostě dotlačeni.“ Citoval jsem nahlas z novin. Někteří byli toho názoru, že ostatní strany měly Henka upozornit.

## Pondělí 28. ledna

U dnešní dopolední kávy jsem panu Hoogdalenovi poblahopřál k jeho fantastickému elektroskútru. Do detailu mi ho předvedl, až na airbag. Ten demonstrovat nemohl.

Pan Hoogdalen má v plánu založit skútrový klub Antilopy. Sám přiznal, že název někde ukradl. Řekl jsem mu o svém plánu pořídit si mikrovůz, ale že vše musím ještě dobře promyslet. Na to mi odpověděl, že zváží, jestli by mikrovozům povolil členství ve svém klubu.

Nejprve jsem se chtěl od této myšlenky distancovat, ale začínám z ní být nadšený. Možná je to skvělý a vtipný nápad, uspořádat silniční závod elektroskútrů. Dlouhá řada skútrů, pomalu se táhnoucích nekonečnou rovinou. Sem tam se nějaký důchodce vybourá.

Už jsou to dva roky, co se ve městě Genemuiden stala nehoda mikrovozu. (Schovávám si výstřižky z novin.) Pasažéři přišli o život. A teď to nejzajímavější: bylo jim šestadevadesát a sedmadevadesát let! Čelně narazili do protijedoucího auta. Možná proto, že jejich doktor nechtěl provést eutanazii, kdo ví. Přežili dvě světové války a svoje Waterloo našli jako sardinky v plechovce hlavou dolů na krajnici u Genemuidenu. Dohromady jim bylo 193 let. Úctyhodné číslo. Nedočetl jsem se, jestli to byl manželský pár. Možná byla ona jeho milenka stejně jako v případě Kennedyho na Chappaquiddic-kém ostrově. To je však příliš krásné, než aby to byla pravda.

Ještě k těm novinovým výstřižkům: z pátku: uprchlo patnáct tisíc krokodýlů. (Mohu v jedné větě napsat dvě dvojtečky?)

## Úterý 29. ledna

Včera večer ve tři čtvrtě na sedm byli téměř všichni obyvatelé usazeni před širokoúhlou televizí ve společenské místnosti. „Ach, co asi řekne královna ve svém narozeninovém proslovu?“ A je to tak: Řekla, že rezignuje. Zbytek jejího proslovu byl tak trochu zklamáním. Zaostalejší paní Groentemanovou zajímalo, jestli teď královna půjde do domova důchodců.

Pokoj nedávno zesnulé paní De Gansové byl rychle vyklizen, aby mohl být od prvního v měsíci, tedy příštího pátku, znovu pronajímán. Obchod je obchod, peníze jsou peníze. Chudák dcera paní De Gansové měla jen tři dny na to, aby odvezla a někam uložila věci své matky, případně je dala na charitu. Druhá alternativa byla, že by zaplatila nájem na další měsíc.

Dcera paní De Gansové přivedla člověka, který ve Zlatých stránkách inzeroval, že odkoupí celou pozůstalost za skvělou cenu. Poté, co pozůstalost uviděl, se otočil a odjel. „Tohle mi nestojí za to, abych se s tím tahal do auta.“ Zbabělec.

Ještě dodatek: paní De Gansová neměla absolutně žádné peníze a absolutně žádný vkus.

Její dcera nakonec našla pár užitečných kousků a zbytek darovala zdarma Armádě spásy. Žádala paní Stelwagenovou o tři dny navíc, aby měla čas pokoj vyklidit, ale nepochodila.

„Situace je opravdu nepříjemná, promiňte, opravdu bych vám ráda vyhověla, ale musím se držet stanovených pravidel,“ představuji si, že zněla svatouškovská odpověď Stelwagenové.

Musím se Anji zeptat, jestli to tak opravdu bylo.

Když se o vystěhování musí postarat domov sám, pošle pozůstalým fakturu minimálně na 580 eur, i když se jedná třeba jen o hodinu práce.

Paní De Gansová by se obracela v hrobě, kdyby to věděla. V hrobě, ve kterém ještě neležela. Včera odpoledne byla poslední příležitost se s ní rozloučit, řekněme takový poslední den otevřených dveří. Tvrdá pravidla důchodcovské džungle: Okukovat nebo být okukován. Dnes odpoledne bude pohřbena.

V neděli ráno všichni s nadšením pozorovali padající déšť. Pryč se sněhem! V neděli odpoledne bylo vycházení ještě stále nebezpečné, ale už včera vyrazila chodítka opět do víru velkoměsta.

A já, přiznám se, jsem také s nadšením vyrazil na své procházky.

## Středa 30. ledna

Své republikánské sympatie nikde moc nehlásám. Navíc teď ani není ta správná chvíle vykřikovat: „Pryč s královnou.“ Královna Beatrix mi nijak zásadně nevadí, ale myslím si, že je nejvyšší čas, aby se stáhla. Měla by se více věnovat malování a méně chodit k holiči. Ty její účesy mě rozčilují už léta. Rád bych se přes to přenesl, ale nejde to. Titulní stránku deníku *Volkskrant* zaplnilo asi třicet fotografií Beatrix. Ani na jedné fotce nenajdete jediný trčící vlasek.

Naši senioři by královnu nejraději nosili na rukách. Časopis *Majestát* leží na konferenčním stolku společně s časopisy typu *Svět ženy* a *Chvilka pro tebe*. Evert jednou propašoval a ukryl mezi ně časopis *Playboy*, takový jeho experiment. Během hodiny byl pryč! Všechny časopisy jsou označeny velkým černým razítkem s logem domova, aby nebyly vynášeny ze společných prostor. *Playboy* žádné razítko neměl.

Několik obyvatel si na 30. dubna objednalo mikrobuse, který je doveze až na amsterdamské hlavní náměstí Dam, kde proběhne korunovace nového krále. Tuhle oslavu nesmí zmeškat.

Za chvíli půjdu navštívit Everta. Přepadla ho dna, a proto dnes musím vyvenčit Moa já. Podle Everta se Moova vysoká inteligence projevuje tím, že začne vrčet, když se v jeho přítomnosti objeví ředitelka. Jednou se stalo, že Stelwagenová Moovo vrčení ignorovala a začala ho hladit. V tu chvíli jí chňapl po ruce, teda spíše vedle ruky, a zakousl se jí do šatů. Do velmi drahých šatů. Tento incident vztah ředitelky a Everta ještě více ochladil.

Na dveřích teď visí cedule s nápisem „Respektujte vrčení“.

Včera večer, když jsem si přišel pro Moa, seděl Evert strnule na židli. Když ho popadne dna, nepije a místo toho do sebe po hrstech hází prášky. Když záchvat přejde, zase to otočí.

Nyní se tedy starám o psa i jeho pána. Mo je vděčný a Evert bručí, že to nemusí být. K smrti nesnáší soucit, takže je potřeba držet si odstup. Nejraději by neonovými písmeny na náš domov pověsil nápis „Nekňourat“. Mě toleruje. Zajdu mu párkrát nakoupit, ohřeji v mikrovlnce hotové jídlo a jdu si po svých. Když

se mu zase udělá lépe, vždy mi přinese dárek, což bývá kytice padesáti tulipánů, půl kila úhoře a nástěnný kalendář.

## Čtvrtek 31. ledna

Odborníci na královskou rodinu se hlasitě ozvali: nikdo nás dopředu neinformoval o rezignaci královny. Poté, co nás už druhý den noviny, rádio, televize i spolusedící u kávy bombardují informacemi o Beatrix, si tajně přeji, aby přišla nějaká katastrofa, která by humbuk okolo královské rodiny trochu vyvážila.

Na počest královniných opravdových narozenin, které má právě dnes, se podává typický dezert z listového těsta plněný krémem. Není s oranžovou polevou, ta se dělá jen 30. dubna na Den královny. Místní také vyvěšují různé vlaječky. Skromné, malé, stojací vlaječky samozřejmě, protože velká nástěnná vlajka je zakázána. Pravidla znějí jasně: žádné díry ve zdi. Každý pokoj má čtyři napevno dané háčky na zavěšení obrazu a s těmi si člověk musí vystačit.

Pan Ellroy se pokusil pověsit si na jeden z háčků vycpanou losí hlavu, ta se mu ale zhroutila na komodu a rozdrtila čajový servis. Na svém losovi si velice zakládá a úpěnlivě žadonil o větší háček, avšak žádný nedostal. „Jestliže začneme takové věci dovolávat, bůhví, čím to skončí,“ zněla odpověď správce budovy. To je argument, kterým se tady uzavírají veškeré debaty. Jako kdyby obyvatelé ve velkém začali zatloukat hřeby do zdi, pokud by pan Ellroy dostal jeden velký háček na pověšení losa. Hlava teď leží na židli. Už ji nemůže používat jako věšák, ale občas na ni hází

z větší vzdálenosti klobouk. Většinou se netrefí. Ohnout se pro spadlý klobouk ho stojí hodně sil, ale házecí výzvu pokaždé rád absolvuje. Je to milý pán, akorát hluchý jako poleno. Škoda, dalo by se s ním příjemně popovídat.

## Pátek 1. února

Přišla mi nečekaná návštěva v podobě sociální pracovnice. Naštěstí pro ni jsem skoro pořád doma. Tady je vlastně každý skoro pořád doma. Docela mě překvapila.

Udělal jsem jí kávu a zeptal se, čemu vděčím za tu vzácnou návštěvu. Bylo poznat, že se necítí ve své kůži. Že prý jestli mám ze života ještě radost. Mívám deprese?

Okouzlujícím způsobem si očividně nebyla jistá sama sebou. Je ještě docela mladá a nezkušená ve svém oboru, ale dojímal mě, jak se snažila.

Zeptal jsem se, kdo nebo co vyvolalo tuto starost o mě.

„No, na tom až tak nezáleží.“

„Tak když na tom, mladá paní, až tak nezáleží, můžete to klidně říct, ne?“

Vyšlo najevo, že ji poslal můj praktický lékař. Asi proto, že jsem se mezi řečí ptal na možnosti eutanazie. Ve snaze zabránit tomu, abych snad skočil ze střechy, za mnou poslal tuhle ovečku.

Ubezpečil jsem ji, že v nejbližší době nemám v plánu spáchat sebevraždu. To slovo ji trochu vyděsilo. „Oh, tak jsem to ale nemyslela.“

„Já naprosto chápu, jak jste to myslela. To je v pořádku. A vyřídíte prosím, panu doktorovi, že bych ocenil, kdyby na-  
příště řešil složitější případy sám. Dáte si ještě šálek kávy?“

Ne, musela jít.

Včera jsem navštívil Anju, mého krtka z ředitelčiny kanceláře. Předala mi kopii zprávy o případu mrtvých rybiček od Stelwagenové. Nebyl jsem uveden jako podezřelý. Ani Evert. Ředitelka byla přesvědčena, že viníka je třeba hledat mezi zaměstnanci domova. Jejich cílem mělo být poddrívání ředitelčiny autority. Nechá na chodby nainstalovat kamery. Ani nevím, jestli je to dovoleno.

## Sobota 2. února

„Zastavte stárnutí, zůstaňte v pohybu.“ Tak zněl nadpis jednoho starého novinového článku. Nad ním ještě stálo: „Vědci po celém světě se snaží nalézt příčiny a řešení problémů souvisejících se stárnutím.“ Skvělé načasování, milí výzkumníci! Tady už není co zachraňovat, ale klidně se zastavte, výzkumným materiálem se to tady jen hemží.

Z biologického hlediska je člověk zhruba od svých čtyřicetin přebytečný, protože děti jsou dospělé a nepotřebují už své rodiče. Od té chvíle se stárnutí začíná pomalu projevovat plešatěním nebo potřebou brýlí na čtení. S mozkovými buňkami to jde také z kopce. Chyby při násobení a dělení jsou čím dál častější.

Snížená látková výměna způsobuje slábnutí mozkových buněk, z čehož v mozku vzniká mišmaš. (Stručné shrnutí obsahu článku.)

Vědci toho o stárnutí ještě moc nezjistili, ale zcela jistě platí pravidlo: Nepoužíváš? Ztratíš. Udržuj tělo i ducha v pohybu, hlavně čelní lalok mozkové kůry, to je ta část mozku, která má na starost funkce, jako jsou plánování, vlastní iniciativa a flexibilita. Dalo by se říct, že vedení zdejšího cirkusu je přední lalok vcelku ukradený. Šetří na nákladech i iniciativě, čímž udržují seniory ve stavu poslušnosti, letargie a nechuti. Tuto strategii kamuflují aktivitami, jako jsou bingo, biliárový klub a hodiny tělocviku „Ve zdravém těle zdravý duch“.

Neházím vinu jen na zdejší zaměstnance. Klienti se nechovají samostatně, nechávají se obskakovat až moc. Upřímně řečeno, mám pro to občas pochopení. Také mívám dny, kdy mi nedělá problém jet na minimální výkon.

Jdu se trochu protáhnout. Uvidíme, jak daleko dojdu. Obvaz, který jsem musel mít na hlavě po pádu, je už dole, budu tedy ušetřen všech komentářů.

## Neděle 3. února

Podle některých průzkumů by strana 50Plus získala devět křesel. Za šest let bude více voličů nad padesát let než pod touto věkovou hranicí. Všímají si toho už i politici a začínají jednat. Rozhořčený důchodce byl objeven! Stali jsme se zajímavou cílovou skupinou.

O nějaké velké politice tady nemůže být řeč. „Politikové nás okrádají,“ je asi nejmírnější výrok zaznívající u kávy.

Nová obyvatelka pokoje po zesnulé paní De Gansové působí velice mile. Takové zpestření mezi tím, co se tady šourá po chodbách. Ona se taky šourá, ale s grácií.

Chvilí jsme si povídali a svěřila se mi, že se sem nepřestěhovala tak úplně dobrovolně. Byla ale rozhodnuta „nenechat si zatlouct hřeby do rakve“, tedy „zatím ještě ne“.

„A možná se nechám zpopelnit, nemám v tom ještě úplně jasno.“

Řekl jsem, že sám také ještě váhám a že ani jedna z možností, tedy hnít pod zemí nebo proletět komínem, se mi moc nezamlouvá. Přitakala.

„Moc dalších možností už nezbývá. Možná ještě nechat se vyhodit z letadla do moře. Můžeme se na to zeptat toho argentinského anděla smrti – pilota, který shazoval lidi z letadla.“

„Myslím, že ten je ještě ve vězení,“ odpověděl jsem.

„Mimochodem, jmenuji se Brandová, Eefje Brandová, těší mě.“

„Hendrik Groen, říkejte mi Henku.“

Takový rozhovor jsem tady, myslím si, ještě s nikým nevedl. Naše rozhovory s Evertem, jakkoliv jsou skvělé, se přece jen nesou v jiném duchu. Zbytek obyvatel mluví většinou o počasí, jídle a nemocech.

No, počasí je hezké, jídlo ucházející a díky pár tabletkám mě dnes celé tělo bolí o něco méně. Stručně řečeno: Život je krásný.

## Pondělí 4. února

V novinách dnes stálo, že nějaké auto dostalo smyk a srazilo sedmdesát lysek černých. Hotová ptačí jatka! To musel být pohled, všude peří, zobáky a všechna ta krev! Buď ty lysky seděly na jednom místě, nebo to auto neskutečně dlouho klouzalo. Lysky jsou většinou neuvěřitelně plaché. Zajímalo by mě, jestli autor článku všechny ty mrtvolky sám spočítal. A co se stalo se zraněnými? Nedokážu si představit, že by srážku nepřežila ani jedna lyska. Určitě se několika podařilo uletět. Hmm... je mi z těch představ trošku nevolno.

V neděli odpoledne chodívá Evert na návštěvu a skleničku „něčeho dobrého“. Co se týče alkoholu, není vybíravý: víno, pálenka, koňak, whisky, je mu to celkem jedno. Byl jsem svědkem toho, jak jednou na návštěvě u paní Tankinkové do sebe lžící vpravil celou lahev vaječného koňaku. Paní Tankinková doma jiný alkohol neměla. Po dvou skleničkách přešel Evert na polévkovou misku a vyžádal si větší lžici. Jako by to byl pudink. Paní Tankinková se v tu chvíli tvářila, že o nic nejde, že je to samozřejmost. Ještě týdný pak ale v Evertově nepřítomnosti vyprávěla tuto skandální příhodu.

Nedělní odpoledne je pro mnohé dnem návštěv.

„Opravdu už je to pět týdnů, co jsme byli u mámy a táty? To je musíme jet v neděli odpoledne navštívit.“ Pak si dají šálek čaje a odsedí si své dvě hodinky.

Hendriku, upřímně, mluví z tebe závist, protože tebe nikdo nikdy nenavštívil. Kromě Everta, ale to se nepočítá.

## Úterý 5. února

Na konceptu kliniky asistované sebevraždy je ještě hodně práce. Ta by měla být určena speciálně lidem, jejichž lékař odmítá provést eutanazii. S nápadem přišlo nizozemské Sdružení práva na dobrovolnou smrt. Fluktuace členů takového sdružení musí být obzvláště vysoká.

Před dvěma lety posbíralo sdružení za tři dny čtyřicet tisíc podpisů, aby se návrh zákona o zavedení eutanazie pro občany nad 70 let dostal do agendy poslanecké sněmovny. Mimo jiné s podporou známé aktivistky Mies Bouwmanové. Té jdou akce dobře. Bude tahle akce „Přepínám a končím“ její poslední?

Čtyřicet tisíc podpisů, to je počet, který donutí poslaneckou sněmovnu zabývat se důchodcem, jenž má pocit, že jeho čas se už naplnil, a chce spořádaně ukončit svůj život. Uzákoněním by se také předešlo takovým incidentům, jako že si penzista koupí lahev tvrdého alkoholu a sám sebe doma uflambuje, protože mu nikdo nechce pomoci zemřít. Podle sdružení se toto opravdu stalo.

Odpůrci sdružení zase argumentují, že seniory je potřeba nejprve zkusit rozptýlit a rozveselit, jestli to v nich opět nevzbudí chuť k životu. Připadá mi to jako zajímavá výzva. Můžeme nabídnout náš domov jako pokusnou stanici. Přijďte nám to sem zpříjemnit!

A kdyby se to náhodou nepodařilo, rovnou postavte kliniku pro ty, kteří chtějí důstojně a pod lékařským dohledem ukončit svůj život.

Prosím někde v okolí.

Ale no tak, Groene, trochu zvesela. Mysli na jaro.

Našel jsem sněženky a pár raných narcisů. Květiny nevědí, jak se zachovat; nejdřív teplý prosinec, pak skoro tři týdny sníh a led, hned nato skoro deset stupňů a teď krupobití a sněhové přehánky. Nedejte se, květiny, nenechte se zmást! Těším se na hezké jaro.

## Středa 6. února

Při debatách u kávy dojde i na finanční záležitosti. Banka SNS se dostala do potíží a obyvatelé, kteří si do ní uložili drobné úspory, teď pro jistotu vybílili své účty. Lépe řečeno, udělaly to za ně jejich děti, protože moderní bankovníctví nahání místním hrůzu. Jen výběr z bankomatu je pořádné dobrodružství. Rozhlédnout se kolem sebe, jestli se vás nechystá někdo přepadnout, a zároveň se dívat před sebe, aby roztřesené prsty správně zadaly čtyřmístný kód. K tomu všemu se tisknout k bankomatu a vlastním tělem tak chránit svůj PIN před zvědavými pohledy okolí. Celé je to složitá operace, která se často nepovede. To pak člověk zatouží dostávat peníze zase na ruku.

V našem domově žije dost vdov, které až do smrti svých manželů nevyplnily složenku. Jejich jediným příjmem byl pravidelný týdenní příspěvek na domácnost. Často se stává, že se v pokoji po zemřelém najde ponožka plná peněz.

Po financích došla řeč na krasobruslařskou show *Dancing on Ice*. Nemůže být snad nic horšího. Spokojeně jsem konstatoval,

že stejný názor se mnou sdílí ještě někdo další: Eefje Brandová. Souznění lidi spojuje.

Ve snaze zapojit ji do hovoru se někdo zeptal na její názor.

„Mám od lékaře zakázáno se na to dívat,“ zněla její odpověď, nad kterou diskutující jen údivně pozvedli obočí. Sebral jsem veškerou odvalu a poznamenal, že má opravdu rozumného lékaře. Pak Eefje stočila hovor k počasí. Ostatní zůstali oněměle sedět.

Když jsem si šel do našeho obchůdku pro noviny, vzal jsem jí televizní program, protože má problémy s chůzí. Výběr programu nechala na mně, takový přátelský projev důvěry.

„Vy si nekupujete pokaždé ten samý?“ zeptal se překvapeně pan Gorter.

Ne, je jí to jedno, jednou si vezme ten, podruhé zase jiný.

„Jak pak ale víte, kde co najít?!“ na to Gorter s očima navrch hlavy. Představu takového chaosu prostě nedokázal vstřebat.

„To pak prostě hledám. Pondělí většinou následuje po neděli, pak úterý, středa a tak dále.“

Eefje Brandová, tady si moc přátel nenajdete, ale upřímně bych vám jednoho doporučil: sebe.

## Čtvrtek 7. února

Evert by rád poznal paní Brandovou, a tak navrhl, abych je oba pozval na čaj. Slíbil, že při té příležitosti bude pít čaj. Nejsem tím nápadem úplně nadšený... Co když si nesednou? Evert je

obhroublý a drzý a Eefje na mě působí křehce a sofistikovaně. Nemám moc chuť dělat prostředníka. Zní to ale dobře: Evert a Eefje. Mohli by z nás být místní Tři mušketýři.

„Náš“ předseda představenstva, Eelco D., se opět objevil v novinách. Musí přistoupit k restrukturalizaci – 1500 domácích ošetřovatelů bude propuštěno. Před pár lety dostal ke svému dvě stě dvaceti tisícovému platu bonus šedesát tisíc eur, protože zabránil krachu sítě pečovatelských zařízení, kam spadáme i my. Já si myslím, že tohle je součástí jeho práce. Asi neznám moc manažerů, kteří by byli najati, aby nechali firmu zbankrotovat.

Eelco tenkrát hodně ušetřil na tom, že seškrtal platy praktikantům. Ti teď za vylévání nočníků a omývání svrážtlých genitálií dostávají jen 5000 eur ročně. To je 1/54 toho, co si jejich šéf posílá na vlastní účet z tepla své nově zrekonstruované kanceláře v hodnotě 40 000 eur. Palec dolů pro muže, který si myslí, že je čtyřiapadesátkrát hodnotnější než žena, která s láskou dělá špinavou práci.

## Pátek 8. února

Nepokoj v našem pokojném domově. Na nástěnce se objevilo oznámení, že obyvatelé si mohou u svého lékaře zažádat o náramek s nápisem „Neresuscitovat“.

Odesílatel neznámý.

Většina obyvatel se nad touto promoakcí odpoledne u kávy pohoršovala.

„Chtějí od nás mít pokoj.“

„Stojíme je moc peněz.“

Thlusty pan Bakker by akceptoval ožívování od záchranářky, ale v žádném případě by nechtěl absolvovat dýchání z úst do úst od muže.

„To bych radši umřel.“ Existují také náramky s tímto přáním? Po kávě bylo oznámení pryč. Nikdo nevěděl, kdo ho sundal.

Doufám, že takový náramek není moc nápadný, protože by neustále přitahoval pozornost a stával se tématem hovorů. Přeptám se na to svého lékaře.

Na zítřejší odpoledne jsem pozval Eefje a Everta na čaj. V anglickém stylu. Budou se podávat sendviče z bílého toastového chleba bez kůrky, příčně překrojené. A sladkosti: čokoládové pralinky, sušenky a dortík. A něco s krémem. Nejdříve ale musím zjistit, jak to chodí při čajových dýcháncích. Na pátém poschodí bydlí jeden Angličan s pákistánským příjmením. Možná bude znát jen pákistánské čajové zvyky, ale přece jen uvažuji, že se u něj zastavím.

Na chodbě jsem potkal tu roztomilou sociální pracovníci, která mě na doktorovu žádost měla ochránit před sebevraždou.

„Ještě jsem na živu!“ mrkl jsem na ni. Zasmála se. Je správná. Nedokážu si vzpomenout, kdy naposledy jsem na někoho mrkl. Snad na svou dcerušku.

## Sobota 9. února

Musím se přiznat, že jsem z blížící se návštěvy nervózní. Pořád sám sebe přesvědčuji, že bych se měl chovat normálně, ale už jsem stihl uklidit pokoj, vytřít podlahu, dvakrát si vyžehlit košili a koupit čtyři druhy sušenek. Musím ještě skočit do obchodu a koupit nějaký jiný druh čaje než *English breakfast tea*. Rady milého Pákistánce jsem pustil z hlavy. Slavnostně mi půjčil tlustou knihu o čajových zvycích celého světa. V urdštině.

V Tibetu se na protest upálil již devětadevadesátý člověk. Stému se dostane speciální pocty. Také v arabském světě je to už nějakou dobu oblíbený způsob, jak vyjádřit nespokojenost. Je potřeba dodat, že na sebe tak přilákáte hodně pozornosti, i když jen na chvíli.

Já sám jsem velký kritik místních poměrů, ale abych kvůli tomu vzplál jako fakule, to je i na mě moc. I když znám pár jedinců, pod kterými bych sirkou nejradši škrtl, abych na ně upozornil.

Podle deníku *Volkskrant* poskytuje Nizozemsko společně se skandinávskými zeměmi svým seniorům nejlepší péči na světě. Včera jsem tuto statistiku opatrně zmínil před několika spolusedícími u odpolední kávy. Tvrdit, že by o tom byli také přesvědčeni, by bylo více než přehnané. Buď mi nevěřili, nebo jim to bylo úplně jedno.

„Když my tady obracíme každý cent, jak to pak musí vypadat v jiných zemích?“ zaznívalo s obavou v hlase.

Toto je pouze náhled elektronické knihy.